

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
9 Octombře st. v.
21 Octombře st. n.

Esó in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 41.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Singurătatea.

(După Lamartine.)

Adesea stând pe munte, când sórele sfinșese,
Sub umbra ce trimite stejjarul gârbovit,
Eu plimb a mea privire prin lunca ce 'nfloresce,
Ș-a căreia tablouri se schimb neconținut.

Ici fluviul murmură prin spumele-i albinde
Și ptere ca un șerpe în depărtat obscur;
Er lacul mai la vale cu apele-i dorminde,
Lucesce 'n flori de stele, născute din azur.

Pe crestele muntóse, cu arbori coronate,
Crepusul aruncă un vél inflăcărát,
ÉR carul de 'ntuneric cu umbre necurate,
Se 'nalță, — și albesce pe cerul deșteptat.

Din goticile turnuri, se-aude, tace érá,
Un imn de rugăciune, prin aer fredonând,
Se-opresce călătorul, și clopotul de țórá
L'al țilei dulce sgomot resună, lung vibrând.

L'aceste dulci tablouri mi-e ínima tăcută,
Nu simte nici plăcere, nu 'ncércă nici transport;
Privesc atunci pământul prin mintea mea pierdută,
Dar sórele vieții e stins pentru cel mo't.

Din culme 'ntr'altă culme în van imi duc privirea,
Din lume 'ntr'altă lume, din zori până 'n sfințit;
Mésor imensitatea cu ochii, cu gândirea,
Și-mi dic: „In nici o parte nu pot fi fericit!”

Ce pot găsi 'nti'aceste palate séu căscióre,
Din care pentru mine plăcerea a sburat?
Păduri, vâlcele, riuri, deșerte 'ncântătoare,
Un lucru ve lipsesce și totul e 'ntristat!

Incépă séu sfinșescă al țilei curs, — ce-mi pasă!...
Indiferent me află ápus și răsărit,
Și fie ți séu nópte, acelaș dor m'apasă!
ÉR sórele imi pare un spectru negrit!

Și d'aș puté vre-odată sé-l urmăresc în cale,
Deșerte pretutindeni și golul aș vedé;
Dar nu doresc nimica din lucrurile sale,
Nimic nu am a cere naturei, mumă rea.

Dar póte că dincolo de vastele-i hotare,
Locaș în care arde un sóre-adevérát,
Lăsând în astă lame un corp fără suflare,
Aș regási acolo aceea ce-am visat!

M'aș imbětá de vieță din dulcele isvóre,
Aș regási acolo speranță și amor,
Și idealul bine al unei vieți ușóre.
Ce nu esistă-aícea, în cercul murilor.

Ah! Cum nu pot pe carul zimbindei aurore,
Vieță-a vieții mele, la tine sé m'avént!
De ce, într'ast esiliu, sé pierd atâtea ore?...
Din mine nu-i nimica comun cu-acest pământ!

Când frunzele se scutur' în tómnă ne 'mblândită
Și 'n văi sânt spulberate d'al serei vânt geros,
Și eu sânt tot asemeni ca frunza 'ngálbenită,
Răpescă-me de-asemeni un crivéț viforos!

Th. M. Stoenescu.

Mórtea lui Miron Costin.

(Incheiare.)

Cantemir-Vodă, după obiceiul acelor domnii, peste
dece țile voi sé trimită ca sol la Brancovan pe ginerele
seu Lupul Hatman și a poruncit acestuia sé ia cu sine
și câțiva fii nobili de boeri, între cari erá și unul din-
tre conjurații complotului, George, fratele lui Mitru cu
numele... * Acésta a făcut-o pentru că sciea, că con-
jurații căutau ocasiunea de a scrie ceva lui Brancovan,
ceea ce nu le erá ușor a o face fără sé se espue la
pericrul ca scrisorile sé fie prinse; acum însă ocasiunea
li s'ar presintă și când vor vedé, că un tovarăș al
lor are sé mérgă ca sol în Țéra románescă, este peste
putință ca ei sé nu dea acestuia séu scrisori séu in-
strucțiuni prin vorbă. Apoi la întórcere voiá Cantemir
sé esamineze pe acest sol despre ceea ce a făcut în
Țéra románescă; ceea ce s'a și făcut.

Acei ómeni blástémați, véđend că George face parte
din acea solie, au cređut că au găsit cea mai bună oca-
siune și-au dat scrisori nu numai cătră Brancovan, dar
și cătră alți boeri din Țéra románescă și mai cu semă
cătră Constantin Stolnicul Cantacuzen; totuși nimica nu
seriu în ele réu séu clar, ci numai în figuri și alusiuni,

* Local este obscur în textul defectuos.

tóte celelalte le lasă ca George să le spue prin viu graiu. Cantemir-Vodă poruncește solului seu ca să pue câțiva ómeni de încredere cari să ție urmele lui George, după sosirea acestuia la Bucuresci, și să alle la care boer va intră și cât va petrece la densusul.

După acestea când Lupul Bogdan a sosit in Bucuresci, a fost dus cu mare pompă la Vodă și și-a făcut datoria de sol; a fost primit prietinesce și tractat cu politeță; ér după șese zile a luat concediu. George însă, solul conjurațiilor, și-a indeplinit și el periculósa și réua lui misiune cu bărbăție și s'a întors dimpreună cu solul, dar urmarea n'a fost norocósa pentru densusul.

După ce solul s'a întors, a spus Domnului seu tot ce a observat asupra lui George. Atunci Vodă poruncește lui Miron și fratelui seu să se gătésacă de nuntă, căci postul Pașcilor eră aprópe de Crăciun. Ei cer voie să se ducă la satele lor, dar in faptă ca să și gătésacă armele și celelalte trebuincióse pentru fapta ce și propuseră.

Multă vreme a stat Vodă la indoielă: să-i lase óre până la nuntă, când vor veni cu armele ascunse la curte, ori să-i prindă mai înainte; s'a hotărit totuși in urmă, că este mai bine să-i prindă înainte, fiind că erau mai mulți și erau imprăsciați pe la satele lor, decât la nuntă, ca nu cumva printre păhare și arme să se ințelepe ceva pe neașteptate.

Astfel Miron s'a dus acasă și pe fiul seu mai mare, Nicolae, l'a trimis secretar la Constantinopol. Pe când Velicicu voia să plece la țeră, Vodă i-a poruncit să remăie la Iași până a treia di. Pe Vasilie, fiul lui Gavrilică, care eră mare Vornic de țera de jos, l'a pus să descurce niște afaceri incurcate de ale acelei țeri. După ce așa și-a întocmit lucrurile, într'o nópte inaintea cinei Vodă s'a dus la fiul seu Dimitrie și i-a diș: „Dacă eu la mésză te voiu întrebă pentru ce n'a remas nici un boer să cine cu noi și mai cu sémă cumnatu-to Lupul, căruia chiar eu i-am poruncit să remăie, tu să-mi respunđi: „Pentru acea n'ar remas nici unul, pentru că sânt poftiți la cină și după cină la joc de cărți de Stefan marele Comis“.

Áncă de cu di trimisese vorbă lui Lupu ca, luând cu sine pe George, să-l ducă la cină la Stefan și când va fi chemat, să-l aducă la curte.

După cină Vodă dișe lui Dimitrie: „Fiule, pentru ce nu-i nici un boer cu noi la mésză?“ Dimitrie a respuns după cum a fost învățat; atunci Vodă ca supérat, dar glumind, a poruncit să se scrie o poruncă „ca pe toți căți se vor găsi in casa lui Stefan Cerchisli, ori la cină ori la joc de cărți, îndată să-i aducă la sine și să iea dela fie-care câte doi galbeni drept pedépsă“.

Cu acest ordin a trimis pe marele Postelnic (căci casa lui Stefan eră aprópe de curtea domnésză), și pe toți i află jocând cărți; i salută și le arată porunca domnésză, pe care cetind-o: „Să mergem, fraților, — a diș Lupul, — cineva ne-a tradat pe noi că jucăm cărți aici și am lăsat pe Vodă singur la cina de astă séră“, și îndată dá el mai întéiu Postelnicului deșe galbeni de pedépsă, ér pentru ceialaltă stă el bun până diminēja. Áșă pe toți căți i-a găsit, Stolnicul i-a adus la palat.

Intr'acest timp Vodă ordonă ca garda lui personală să închidă porțile și să stea gata cu arcurile și poruncește păzitorilor să nu lase pe nimeni nici să ese nici să intre. După acesta dá poruncă să intre boerii jucători de cărți; mai întéiu intră Lupul, apoi Stefan; George a remas intr'altă odaie. Când au intrat cei doi, Vodă ca supérat incede pe ei: „Și pentru ce ai făcut asta, Lupule, pentru ce nu te-ai supus poruncei mele când am diș să remăi la mésză cu mine?“ Lupul dișe că a greșit și se rógă de Vodă să-l ierte. Lui Stefan i dișe:

„Tu nu numai că ești in favorurile mele și bine ai știut că eu nici nu-mi petrec la mésză cu lăutari, nici nu me mulțămesc cu mese întinse și cu beuturi; pe lângă acea sânt acum doi-spre-dece ani decând sânt vėdov și petrec in această domnie o vieță aprópe solitară, nici n'am pentru ce să-mi petrec in odaie mai cu sémă in aceste lungi nópti de érnă; bine știi așa dară, că eu după mésză n'am altă petrecere afară de a vorbi cu tine și cu acesta (arėtând pe fiul sei Dimitrie), care până la doue-spre-dece vré câte odată să-mi povestésacă istoriile celor vechi și câte odată imi traduce cărțile sfinte din limba slavonă in a noastră séu imi recitéză pré plăcutele cuvėtări ale pré fericitului Chrisostom. Pentru ce ați făcut asta? voue v'am poruncit să dați Stolnicului fie-care câte doi galbeni ca pedépsă. Să-mi spuneți și cine a mai fost cu voi la lupta cărților?“

Ei spun, că a mai fost numai George Apostol (acesta luase de nevéstă pe sora Lupului Hatman, dar ea a murit înainte cu câțiva ani fără copii). „Dar el unde-i?“ — întrebă Vodă. — „E aici, respund ei, in sala cea mare“. „Să între și el“, — dișe Vodă. Intrând și George, Vodă poruncește să gătésacă mésză, căci nu eră áncă sfirșită, și ei să stea la mésză. După o mică întârziere cu cina, ei es in salonul cel mare, ca — după obicei — să salute pe Vodă și așteptă acolo îndatinata cafea.

Intr'acea Vodă dișe lui Dimitrie ca cu porunci scrise să trimită pe capul străjuitorilor cu o trupă de Seghani ca să prindă pe Vasilie, fiul lui Gavrilică și pe Velicicu fratele lui Miron.

După acesta, poruncește ca George să se ducă in odaie la el, și așa i-a vorbit: „George, bine ai știut ce cinste aveai inaintea mea, și nu numai pe tine, dar și pe toți ceialaltă i aveam in dragoste, ca și când ar fi fii mei; dar acum care a fost cauza unei inreputări și blăstemării atât de mari, încat ați făcut conspiratiune asupra capului meu și alor mei și fără témă de Dumnezeu nici frică de ómeni, ca niște ómei rei, v'ați cugețat să me omoriți pe mine, tatăl vostru? Dar dacă acum imi vei spune tot adevėrul, fără torturile cari te așteptă, pe vieță fiului meu pe care il veđi aci lângă mine il voi dărui vieță și-ți voi iertá crima; pe lângă acea să nu întârđii a-mi arėtá adevėrul asupra soliei ce ai avut cătră Munteni, cu care ai fost însărcinat de cătră tovarășii tei, căci dacă voiu aflá adevėrul dela alții, tu viu nu vei scăpá“.

Când George a auđit vorbele lui Vodă, l'a cuprins o așa mare frică, încat a perdut puterea de a grăi și i s'a incurcat mintea, întreg a devenit paraltic: nu putea nici să vorbésacă, nici să se mișce; in fine a erupt cu aceste cuvinte: „Pré Milostive Dómne! Fiind că vėd, că îndurarea Măriei tale cu mult întrece blăstemările și crimele mele și spui că me vei iertá de nevrednica de iertare a mea greșelă, cu nemărginita bunetate a Măriei tale îți voiu descoperi tot adevėrul și îți voiu arėtá cu deamăruntul tóte planurile și scopurile noastre cele blăstemate“.

Mai întéiu spune tóte cele ce se făcură și jurară la nunta lui Velicicu, precum le spusese mai înainte Cefescul; apoi povestese cum a fost învățat de Miron, de Velicicu, de Vasilie și de ceialaltă tovarăși, ca să spue lui Constantin Stolnicul Cantacuzen și printr'ensul lui Brancovan, că dēșii sânt gata, că vor merge inarmați la ospėțul nunții ce este a se serbá cam pe la Crăciun și că chiar pe acea mésză vor ucide pe Vodă, pe fiul seu, pe ginerele seu Lupul, pe Georg Protovestianul, pe Alesandru Postelnicul, pe Panaiot și pe alți sfetnici ai lui Vodă. Apoi se vor duce in țera románésză la Brancovan și de acolo vor merge la Portă, unde cu scrisori false, cu minciuni și cu mărturii vor invinui pe cei morți că ei au voit să inchine Domnia

Moldovei regelui Poloniei și să se despartă de curtea Sultanelui, dar dênșii — boerii din complot — cu toții s'au rēdicat asupra desertorilor și cu reu au prăpădit pe cei rei. La acestea Brancovan le-ar respuns, că dēcă dênșii vor indeplinii aceste fapte, el va cheltui la curtea turcēscă și până la o mie de pungi și prin acēsta nu numai, că-i va spēla pe ei de acēsta faptă, dar va face și pe Velicēcu Domn. După ce a spus aceste cu mare glas, Vodă i-a poruncit ca să scrie cu mâna lui tōte câte le-a spus, și dându-i-se hârtie, scrie tōte cu mâna tremurătoare și arată numele capilor complotului, adēcă pe Miron, pe Vasilie, pe Ioan fiul lui Miron (dēcea că Nicolae și Petrașcu nu scieau nimica despre acēsta), pe Lupul fratele lui Vasilie (dēcea că doi frați ai lui, Costache și Solomon, nu erau între tovarășii complotului), pe Antioch Jova, pe Constantin Razu care ținea de soție pe sora lui Vasilie, și pe Pavel Bujorean; mai adăugea pe lângă acestia rude și prietini de ai fie-căruia dintre dênșii, dar ómeni de nici o însemnătate.

Luând acēsta scrisóre, a poruncit ca pe George să-l ducă și să-l păzēscă într'o odaie mai depărtată; dēce să între apoi Vasilie al lui Gavriilă și Vodă i poruncesce să cetēscă cele scrise de George; cetindu-le, a căduț la pământ și a dīs: „Prē milostive Dómne, eu sūnt un nou Juda, vēndătorul lui Christos și al Domnului seu, dēcă Juda are iertare, iertat să fiu și eu, dēcă nu, nu”. Vodă îl muștră aspru cu vorba, i spune însă, că nici dēnsul nu-l va omori, nici nu va da poruncă altora să o facă, pentru prietenia ce avuse cu Gavriilă, tatăl lui Vasilie.

Întră după dēnsul Velicēcu, cetesce și el cele scrise, dar la întrebarea lui Vodă, dēcă înțelege cele scrise și dēcă cunoșce de a cui mână sūnt scrise, dēce cu voce cutezătoare: „Me mir, Măria Ta, cum vrei să auđi și să scii astfel de copilării, pe când eu credeam că a căduț vr'o nenorocire peste țēră, că au intrat Tătarii ori Turcii în țēră și pentru aceea ne chiami la mieđu noptii; de altmintrea despre ceea ce se cetesce aici seu despre cine le-a scris, eu nu înțeleg nimica, nici nu am vr'o scire?” Vodă repetă și-i dēce să cetēscă de nou mai bine și cu mai multă băgare de sēmă, și pōte din a doua cetire va înțelege. Velicēcu, auđind aceste vorbe, s'a supērat și a trântit hârtia pe mēsă, dēcēnd că el nu pōte dēce că scie ceea ce nu scie, chiar dēcă Vodă i-ar porunci. Atunci Domnul a luat sceptrul, care e datina să stea pe mēsă, și cu mâna lui i-a dat câteva lovituri (nici nu se cuvine ca boerii de frunte să fie loviți de altul afară de Vodă), apoi a poruncit să-l ducă în arest; pe când eșia, cu tōte că a fost lovit reu, cu fața veselă a dīs cătră cei de față: „Credeam că Vodă me va întrebă despre vr'o trēbă mare, dar n'am auđit decăt niște copilării și niște minciuni copilăresci, și fōrte me mir cum un om atât de serios și un Domn așa înțelept a putut să asculte aceste nimicuri!?”

Pe când îl duceau spre temniță și-a lăsat curagiul cel neadevērat și a dīs slujitorilor că are să spue ceva lui Vodă; spuind slujitorii Domnului, acesta a trimis la el pe Stefan marele comis, ca lui să-i spue ce are de spus. Velicēcu nu spuse nimic alta, decăt blăstēmă și injură pe Brancovan Vodă și pe fratele seu Miron, dēcēnd că ei sūnt pricina morții lui și a nenorocirii întregii lui familii; pe lângă acestea rōgă pe Vodă să fie cu îndurare cătră nevēsta lui, să nu-i iea tōte averile, pentru că are multe datorii făcute pentru cheltuelile nunții ce eră să se facă, și să nu lase să se ingreueze datorile pe capul ei. Pentru viața sa nici nu pōte și nici nu trebuie să se rōge, pentru că se simte pedepsit de drēpta judecată a lui Dumneđu; pe când destul i eră că ocupă al treile loc între boerii țērii și că-și cășgase înaintea lui Vodă mai multă onōre și autoritate decăt alții, și cu tōte acestea a voit să restōrne chiar

pe Domnul seu din scaun și să rădice mâna asupra capului celui uns de Dumneđu.

După ce acești doi au fost puși în închisóre și Ioan fiul cel mai mare a lui Miron a fost dat în pază la casa marelui Vistiernic, trimite Vodă un căpitan cu o cētă de ostași la Miron, care — cum am spus — plecase cu trei dīle înainte la țēră; și tot așa a trimis alți ostași pe la toți ceialalți conjurați pe cari i-au numit cei prinși. Dar s'a întēplat, că chiar în acea nōpte, în care ostașii incungiuraseră casa lui Vasilie fiul lui Gavriilă și voiau să-l ducă la Vodă, un slujbaș al lui Lupul, fratele lui Vasilie, și fiul lui Gavriilă a fost trimis de acesta cu o scrisóre la frate-so și când s'a apropiat de casa lui Vasilie a vēduț că casa e incungiurată de ostași și a auđit sgomot de mai mulți ostași în curte; el dela pōrtă prinde fuga îndērēt prin întunec și spune lui Lupul, că a vēduț cu ochii lui că ostașii au intrat în casa frate-so Vasilie și că a auđit mare sgomot înlăuntru; dar n'a putut să audă dela nime pentru ce s'a făcut acēsta, nici n'a cutezat să mai rămāie pe acolo. Lupul auđind cele spuse de slugă, a înțeles îndată că Vodă a descoperit intrigele și comploturile lui și de aceea a poruncit ca să prindă pe Vasilie în acea nōpte. El nu mai perde vreme, ci vestesce pe cățiva consoți și chiar în acea nōpte scapă toți în Țēra romānēscă la Brancovan protectorul lui, lăsându-și aci femeile și copiii. Când trimișii Domnului au ajuns la casele acestora, află că ei au plecat înainte de a se face dīuă; în acest mod ei au scăpat de astă dată, dar mai mare reu i așteptă, precum se va vedē mai jos.

Nicolae fiul lui Miron plecase — cum am spus — la Constantinopol, dar din ordinul tată-seu a întârziat mai mult într'un loc, cu tōte că nu sciea nimic despre lucru; l'au aflat la Bărlad și l'au adus și pe el la Iași.

Ostașii cari au fost trimiși la Miron, când sosesc la casa lui, vēd cu mirare un alt mister Dumneđuesc și o drēptă pedēpsă. Ostașii aveau poruncă ca îndată ce-l vor prinde, să-l aducă fără cea mai mică întârziere la Iași; pe de altă parte vēd pe soția lui Miron mōrtă din nōptea precedentă întinsă pe mēsă, cum e datina Moldovenilor, și lângă dēnsa o mulțime de preoți din satele vecine. În porunca domnēscă nimica nu eră scris lui Miron, decăt că îndată ce o va vedē, în fuga cailor să vie la Iași. Miron muștră pe ostașii cari se grăbiau, dēcēndu-le că cum se pōte ca să-și lase soția neingropată și să mērgă chiar atunci la Vodă? Trimite însă la Vodă pe fiul seu Petrașcu, care — cum am spus — eră logodit cu Domnița Elisabeta, și pe care îl luase cu sine la sat; scrie Miron lui Vodă despre nenorocirea ce i s'a întēplat, adēcă mōrtea soției sale atât de neașteptată, și că n'a putut să plece îndată după cum spunea porunca. Pe de altă parte, sciindu-se incurcat, pe lângă fiul seu trimite la Iași un om de incredere cu trei cai de schimb, și-i spune că, dēcă va auđi că niște boeri sūnt închiși seu au fugit, să-l însciințeze cât mai ingrabă. Ostașii muiați de lacrămile lui Miron, se aședă în streje ascunse în giurul casei, și-l păzesc cu tārē ca să nu fugă.

În nōptea a doua, pe la trei ore din nōpte, Vodă poruncesce ca să se taie capul lui Velicēcu înaintea porții palatului, să-i arunce trupul în piață și să-l acopere cu hainele lui. Petrașcu, fiul lui Miron și nepotul lui Velicēcu, venind tōtă nōptea în fuga calului, a sosit la Iași înainte de revērsatul zorilor; și cum mergea de-a dreptul la palatul domnesc (căci eră mare camerariu Postelnic și lui trebuie să i se deschidă pōrta la ori ce oră din nōpte), vede un mort dinaintea porții lângă o fântână; se dă jos de pe cal, dar fiind că nu putea distinge cine-i mortul, din cauza întunecului (căci nu se revērsase încă de dīuă), pipăe hainele și vede că

sunt de mătășă și că erau noue și nu ordinare. Dar sluga lui Miron, pe care l'a trimis stăpânul seu ca să sciricască starea lucrurilor, cum am spus, pipăind cu mai multă băgare de seamă și cum tocmai începea a se lumina, a zis: „Acesta este unchiul teu Velicicu, ce stai?” Petrașcu, om tiner și môle de inimă, se sperie și nesciind încotro se întorțe, cere dela străjuitori să-i se deschidă porța, căci el este marele Postelnic; străjuitorii deschid și el merge drept la fiul lui Vodă și plângând, spune că a vădūt o minune ingrozitoare și neașteptată, — anume pe unchiul seu Velicicu mort in piață inaintea porții palatului. Dimitrie Vodă respunde, că densus nici scie nici înțelege cea ce-i spune, dar că îndată ce se va face ziua și se va deșteptă tatăl seu, va căută să afle mai bine ce este.

Sluga lui Miron, după ce a vădūt pe fratele stăpânului seu mort, se întorțe acasă; dar când vrea să intre la Miron, îl prind ostașii cari păziau casa și-l intrăbă de unde vine și unde a fost? Dăceau, că l'au vădūt ieri umblând prin curtea lui Miron și pregătind cele trebuincioșe pentru ingropăciune. Sluga mai întău dăce, că n'a fost nicăiri, dar apoi spune că a fost trimis ca să adune pe popii de prin satele vecine; in sfârșit, după câteva bătăi, mărturisese adevărul, că adevăc a fost trimis de Miron la Iași cu fiul seu și că acolo a vădūt pe Velicicu mort inaintea porții, și că acum s'a întors ca să spue acestea stăpânului seu.

Miron nu-și ingropase încă soția și sosesc alte porunci trimise de Vodă prin Macri Postelnicul; in acele porunci ostașilor, ca ori unde i-ar găsi porunca domnescă, chiar in acel loc să taie capul lui Miron și ca să vedă să lase pe Miron să-și pôtă face ceea ce va cere pentru sufletul seu, precum să se spovedescă, să-și dăcă rugăciunile și să se împărtășescă.

Când Miron vede o așa poruncă, înțelege că nu mai este loc și privilegiu pentru violențele lui: se spovedește, ascultă rugăciunile și se împărtășește cu st-a cuminecătură, apoi cere dela ostași pênă și hârtie ca să scrie trei ori patru cuvinte lui Vodă. Dându-i-se acestea, așa scrie cătră Domn: „Pré milostive și indelung răbdătoare Dômne! Cunosc că in această din urmă amărăciune a acestei vieți nu sunt pus prin porunca Măriei tale, ci prin drépta judecată a lui Dumnezeu; de aceea fiind că iertarea vieții nu o pot câștigă și nici nu sunt vrednic, me rog să te induri de păcatul sufletului meu, căci de mult păcătuiam in potriva Măriei tale, și să nu ceri pedepsă pentru păcatul meu in vécul viitor, inaintea Dumnezeescii judecăți, căci decă o vei cere, eu voi perî și cu trupul și cu sufletul. Să scii, că Petrașcu și ceialalți fii ai mei nu sciu nimic de acest complot, și să ai îndurare spre ei ca spre niște nevinovați”. Apoi tăindu-se capul lui Miron, a fost ingropat in același mormânt cu soția sa.

Trupul lui Velicicu a treia dî a fost dat soției lui, ca să-l îngrope.

Și așa a fost sfârșitul acestor doi frați, a căror inreutățire a răbdat'o Domnul țării cu indelungă răbdarea sa in timp de șese ani de dîle, ér ei au abusat de bunetatea lui in tot atătia ani.

Lupul lui Gavrița, Antioch Jora, Pavel Bujoreanul, dimpreună cu alți boeri de mai puțină insemnătate au scăpat la Brancovean Domnul Țării românesci, și el i indemnă să-și ție curagiul, căci va face ca viața lui Cantemir și a sfetnicilor sei să resplătescă mórtea lui Miron și a lui Velicicu.

I. Bian.

Ursul și vulpea.

Ce faci, cumétră? — Ce-ai scos din baltă?
Pe Vulpe 'ntrăbă, Ursu ce-i domn
Peste pădure.

— Am prins un somn;

Dragă cumetre, — și tot se saltă,

Să-l țiu nu pot.

— Ei, ce minune!... L'ai prins!... Cu cine?

— Cu al meu bot!

— Ți-ai mănjit botul? Nu fac ca tine

Eu, și-mi bag cōda să pescuesc;

Botu-mi e nobil, nu mi-l mănjesc.

Pe-atuncea ursul o cōdă lungă avea să scii,

De nu me credeți, atunci citiți:

Darwin in cartea-i nu ne arată,

Țori ce ființă a fost codată!

Ursul cum dăce, cōda și-o bagă

Și-o simte strînsă, și când să tragă,

Un peșce grōznic i-o tot sgâlțesce,

Se luptă ursul, se opintesce,

Nagoda însă răgaz nu-i lasă,

In cōdă-i dinții mereu și-apasă.

D'odată ursul c'un răget, saltă

Și fără cōdă sare din baltă.

ÉR vulpea-i dăce: Tu, Ți-ai cătat;

Dar óre cōda ce ți-a stricat!?

Așă și 'n lume când se tot bat

Capii 'ntre dênșii, cōdele o pat.

Mircea Dimitriad.

Despre importanța studiului botanic.*

Influința vegetațiunilor asupra dezvoltării vieții animalece și asupra dezvoltării civilizațiunii omenesci.

I.

Onorată adunare generală!

Trăim in un véc carele se numesce al luminei și al sciinței, trăim in vécul in care popórele nu se mai pot cuceri cu arma fisică, ci numai prin armele culturale, nu-și pot fortifică și asecură viitoriul decăt prin lumină și sciință.

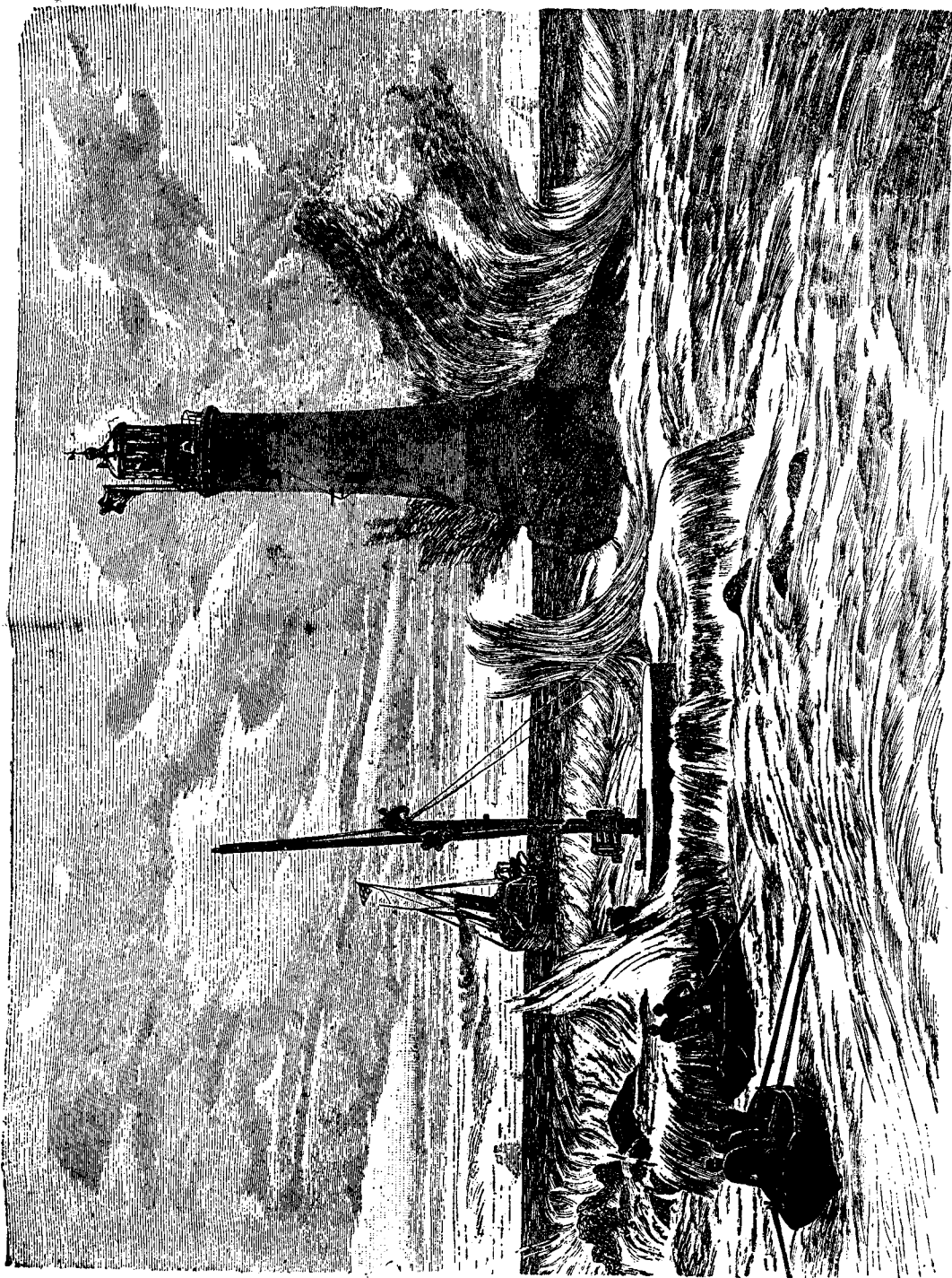
De aceea întâlnim astăzi pe tóte popórele progresând pe aceste căi, le întâlnim emulând in lupta pentru cultură și sciință, care luptă in adevér este cea mai nobilă și cea mai onestă dintre tóte luptele omenesci.

Poporul românesc încă trebuie să participe la această luptă, cu tótă demnitatea are să-și incordeze tóte puterile și să se inroleze sub drapelul ce pörtă in scripțiunea: „Lumină și sciință”.

Dară ce dăce? Poporul românesc a făcut deja mai pe tóte terenurile sciințifice bune începuturi și progrese, afară de disciplinele apartinetóre sciințelor fisico-naturale. Pe terenul acestor discipline, după a mea cunoștință și convingere sântem, să mărturisim adevărul curat și franc, numai niște modesti incepatori.

Ne lipsesc studiile și cărțile de specialitate, ne lipsesc museele și tot felul de colecțiuni sciințifice, dar cu deosebire ne lipsesc colecțiunile archeologice și antropologice din patria noastră, cu ajutorul căroră singur nu-

* S'a cetit in adunarea generală dn estimp a Asociațiunii transilvane, la Brașov, in ședința din 1 sept. st. n.

Far vechiu și far nou.

mai se pot resfrânge încercările reuvoitorilor noștri cari se silesc a ne contesta originea, a ne deduce dela Sciți, dela Traci, dela Bessi și dela alte popore perite de mult, disputându-ne ori ce urmă de descendență dela ginta latină.

Ca să nu rămânem înapoi nici pe terenul disciplinelor științelor naturale, generațiunea prezintă și generațiunile viitoare au îndatorirea sacră să se apuce de muncă, de studiu serios, au să adune tot felul de colecțiuni științifice, au să exploreze toate unghiurile patriei noastre din toate punctele de vedere, cu un cuvânt au îndatorirea de a face ca știința românească să înflorască și să progreseze și pe aceste terenuri și prin această să se înalțe numele nemului nostru cu mândrie și demnitate.

Pentru a da indemn și incurajare generațiunii prezente și în specie tinerimei române studioase ca să se apuce cu toată diligența și cu toată serioșitatea de cultivarea acestor discipline și pentru a le deșteptă dragoste față de aceste frumoase și importante științe, mi-am luat voie ca să tractez astăzi înaintea dvăstre despre: *importanța studiului botanic*, carele pentru noi Românii are o dublă însemnătate. Are importanță din punct de vedere curat științific, dară în deosebi pentru că poporul românesc în partea predominantă se ocupă numai cu agricultura.

Nu știu dacă voi reuși să-mi realizez intențiunea, dară „et voluisse sat”.

Deci ve rog, domnelor și domnilor! să binevoiți a me onora cu atențiunea și bunăvoința dvăstre pa-ciință.

II.

Aruncând o privire fugitivă asupra istoriei botanice dela început și până astăzi, se constată cumcă de și folosirea de plante în diferite rami ai vieții practice se datază deodată cu cei de întei rami ai culturii omenești, știința botanică ca atare abia numai în seclii mai noi a putut lua un sbor mai însemnat și numai în timpul din urmă s'a redicat la trepta ce i se compete conform importanței sale.

Cel dinteiu indemn ce a făcut pe oameni să studieze mai deaprobe plantele, a fost dictat de lipsa de a le cunoște mai de aproape atunci când voiau să le recolteze pentru a le folosi parte ca plante medicinale, parte ca plante de alimentațiune, parte ca plante de industrie etc. Inse aceste studii au fost foarte primitive. Ca știință, botanica a fost în anticitate foarte puțin cultivată.

Aristoteles a fost cel dintei carele a scris ceva despre botanică, dar scrierile lui s'au pierdut.

Scrierile lui Teophrast (300 a. Chr.) și ale lui Plinius (79 d. Ch.) au puțină însemnătate.

Cel mai însemnat botanist din anticitate a fost Dioscorides carele a trăit pe timpul lui Nerone și carele a descris în opul seu „Materia medica” 600 de plante medicinale.*

Cu Dioscorides se sfirșese toată încercarea de a cultivă știința botanică.

Un intunec mare intimpinăm de aci în colo pe tot timpul propagării și fortificării creștinătății. Precum filosofia lui Aristoteles devenise autoritate pe terenul filosofic până în suta XVI până la epoca lui Baco și Cartesius, în care perioadă nu cuteză nime să facă altceva decât să comenteze această filosofie, așa s'a întâmplat și cu botanica. Dioscorides devenise autoritate și ca atare a ramas până în suta a XVI, în care perioadă toată știința botanică era redusă la câteva comentarii.

Otto Braunfels (1537) a fost cel dintei carele a început a lucra pe terenul botanic de sine ca emancipat de autoritatea lui Dioscorides.

Pe la începutul sutei a XVII erau adunate, grație muncii neobosite a o mulțime de botanisti, la 5500 specii de plante. Inmulțindu-se speciile de plante în așa măsură s'a născut deodată și trebuința de-a le ordina în un sistem mai ușor. Cea dintei încercare în această privință a făcutu-o Lobelius (1570).

Andrieu Casalpinus (1583) încercă a face o clasificatiune pe basa caracterelor dela fructe și dela semințuri. Prin descoperirea Americii și-a drumului la India s'a dat ocaziunea de a se inmulți materialul, a se aranja călătorii și expediții botanice.

Cu începutul seclului al XVII știința botanică intră în o epocă nouă. Pe acest timp s'a inventat microscopiul, acesta s'a pus în serviciul tuturor științelor naturale și în specie s'a aplicat prin Malpighi, Nehem Grew și Leewenhock la studiul anatomiei plantelor, care studiu a deșteptat mai multe întrebări fiziologice, inse fără ca să fie urmărite și deslegate până în suta a XIX. Cu începutul sutei a XVIII a intrat studiul botanic într-o eră nouă.

Incep a se face dese excursiuni prin țerile cele mai depărtate, prin continentele și insulele nu de mult descoperite; încep a se face colecțiuni botanice; se aduc plante de prin ținuturile tropicale și se cultivă prin grădinele botanice.

Numerul plantelor devine foarte mare și cu cât creștea acesta, cu atata se simția mai mult trebuința unui sistem după care să se potă studia și ordina cu mai mare ușorătate. Pe la 1719 se încercă Tournefort a astupa această lacună. După ce a făcut mai multe excursiuni botanice în oriinte, statorni un sistem carele pe timpul seu fu recunoscut și acceptat de cel mai bun. Densul a luat de basa a acest sistem formațiunea corolei. Creă genuri nouă, în cari a introdus toate speciile ținătoare de densul.

Inse rolul însemnat de a clasifica toate plantele deja descoperite și a le aședă într'un sistem ușor, a fost rezervat marelui botanist șvedian Linné (1707—1778) carele cu tot dreptul se numesce reformatorul științei botanice. Metoda lui Linné, de și artificială, pentru precisiunea, claritatea și aplecarea caracterelor, a câștigat cea mai estinsă popularitate, ba și astăzi sunt mulți botanisti cari se servesc de această metodă în determinarea plantelor. Metoda sa se basază numai pe organele sexuale ale florilor. Dar meritul cel mai mare al lui Linné este, că a introdus legi pentru caracterele științifice ale genurilor și a-le speciilor și-a introdus o terminologie pentru specii, care și astăzi se află în aplicare.*

Inmulțindu-se și mai mult materialul botanic, botanicii s'au vedit siliți a recunoște cumcă și acest sistem este neindestulitoriu, cumcă multe specii nu se pot determina după această metodă. Acesta impregiurare a dat impulsul de a se inlocui metoda artificială prin metoda naturală, care clasifică plantele nu numai după unele caractere, ci după toate organele, după suma caracterelor.

Metoda naturală s'a statornit mai întei prin Laurentiu de Jussieu (1789), care mai târziu a aflat perfecționare în De Candolle (1813), Oken (1821), Reichenbach (1828), Bartling (1830), Lindley (1834) și Endlicher (1838).

Pe basa metodei naturale botanica descriptivă a putut să se desvulte și să progreseze cu pași gigantici. Pe când Teophrast a descris numai 500 de specii, er Dioscorides 600 de specii numite medicinale, cu inceptu-

* Meyers Encyclopedie des allgemeinen Wissens. III Bd. pag. 564.

* Dr. M. Seubert, die Pflanzenkunde 1867 pag. 6.

tul seclului al XVII erau deja 5500 cunoscute, ér Linné ne spune cumcă pe timpul seu erau peste 8000 speții cunoscute. Alesandru Humboldt afirmă cumcă la 1849 s'au computat la 160,000 de speții.* Inse suma tuturor plantelor de pe pământ se pôte compută cel puțin la 200,000 de speții. Dar materialul botanic se inmulțește din di in di.

Astăzi nu se află nici o țără cât de puțin inaintată in cultură, care se nu aibă pe Floristii și Florele sale in numer insemnat. Nu este insulă, nu este țără, care se nu fie explorată de diligentul Florist. Și pentru ca acest important studiu se pôtă progresă și mai ușor, s'au infiintat mai in tôte țerile societăți și tot felul de reuniuni cari spriginesc acest studiu prin tot felul de incurăgiări, prin arangiări de excursiuni și expediții botanice, prin colecțiuni de ierbare, prin publicațiuni și prin tot felul de premii.

Inse studiul botanic nu se restringe numai la botanica descriptivă și sistematică, la adunarea și determinarea de plante, ci se estinde și la alte discipline.

Am făcut mai sus amintire, cumcă Malpighi și alții au inceput a aplică microscopiul la anatomia plantelor, care studiu s'a continuat prin Mohl, Schleiden, Schwann, Unger, Schacht, Sachs ș. a. Nu mai puțin s'a cultivat după aplecarea microscopiului și după ce chimia s'a pus in serviciul sciinței botanice și fisiologia plantelor cu deosebire prin Saussure, Bonnet, Monceau, Dutrochet, Sénébière, De Candolle, Knight ș. a.

In paralel cu acestea au inaintat și celelalte discipline botanice: paläontologia și geografia plantelor.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

80) *Paliția, pali.* Cuvântul „paliția” are tonul pe prima silabă și înseamnă: un băt (bățiu) mai gros de bătut cu el; fustis, baculus lat.; fuseau, baton fr.; schlagstock, prügel germ. Cuvântul „păli” înseamnă: battere, ferire, percutere lat.; batre, frapper fr.; schlagen, treffen germ., d. e. odată me pomenii, cumcă Ion păli pe Petru cu paliția peste spate, érá Petru intorcându-se, păli pe Ion cu palma peste față. Verbul acesta „păli” trebuie desclinit de verbul „păli”, care înseamnă: adustare, suburare, exarescere, fomentum facere lat.; griller, roussir, brouir, faire de cataplasme chaude fr.; versengen, verdorren, warme umschläge machen germ., fiind că aceste doué verbe, precum arătă înțelesul lor, nu sânt de una și aceeași rădăcină.

Dl Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 553 derivă cuvântul românesc dela paleoslov. „palica” (cet. paliția): virga, fustis lat.; ruthe, prügel germ., dela neoslov. „palica” (cet. paliția), polac. „palica”, combinând și pe magiar. „pálca”, cari au asemene semnificațiune cu cuvântul românesc.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 241 spune, cumcă cuvântul ar înseamnă și: baculus jugi lat.; baguette du joug de boeuf fr.; stock im joche der oxen germ., aceea ce de după dictionarele românesci și de după graiul bănățenesc nu pôte fi adevărat. Dl Cihac combină cu „paliția” și cuvântul „balancă”: jeu de jaume fr.; joc de polmă (mice, mince) și „talancă”: battail d'une cloche fr.; glockenklop-

pel germ., pe cari le deduce dela „pălancă”, aceea ce nu este adevărat. Apoi dl Cihac urmând lui Miklosich derivă și el cuvântul „paliția” din elemente slave, adăugând pe boem. „pala”: stössel germ., și „palice”: keule, kolben, stock germ.; pe sêrb. „palica” (cet. paliția): stock, spazierstock, stock im joche germ., împreună cu pe alban. „pälë”: batte fr., stössel germ.

Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim pune cuvântul între cuvintele străine din glossaire, și dice că se ar derivă dela „palus” (par) lat., pfahl germ.

In limba spaniolă aflăm „paliza” pentru: rondin, gourdin fr., prügel germ., și pentru: coups de bâton fr., prügelschläge germ. Tot in limba spaniolă stă „palitos” (pl.) pentru: bâțicele, stäbchen germ. In Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 p. 402 aflăm „palidi” pentru: bastonate, și pentru: colpi di paliital., adecă pentru: lovituri de baston și de pari; stock und pfahlschläge germ., și acesta etimologie a lui Monti trebuie să fie de ajuns pentru revindecare oricinei romane a cuvântului. In Burguy: Grammaire de la langue d'oïl, Berlin 1856 tom. III glossaire pag. 279 stă „paliz” pentru: par (palus), pfahl germ. In Toni: Vocabolario bolognese-ital., Bologna 1850 pag. 293 vine înainte „palizza” pentru: palizzata ital.; pilotage, palissade fr.; pfahlwerk germ.

Deci cu privință, cumcă in limbele slave nu există verbul „păli” cu înțelesul de „a bate”, „a lovi”, ca in limba românescă, și cumcă cuvântul „paliția” la noi înseamnă un băt (bățiu) mai gros cu scop de a bate, a lovi cu el, in care semnificațiune se asemănă limba română eschisiv numai cu limbele romane și dialectele lor, prin urmare trebuie să recunoscem, cumcă cuvântul se derivă dela „par” (palus lat.) tocmai ca și „palisada” și „pălancă” și este de origină din limba romană rustică.

81) *Incrop, uncrop, imbroc, incropit și uncropit.* Cuvântul „incrop” și „uncrop” înseamnă in graiul bănățenesc: apă ferbtă care se tóră peste cămeșile spélate, și cu care se opăresc și vasele. Cămeșile spélate mai întâiu se leșieză punându-le una peste alta in albie, séu in vasul de cămeși, unde de asupra se pune săcuiețiu (sênicul, sêlnicul) cu cenușie, tornând apă ferbtă peste ele astfel chitite, apoi după ce s'a stors cea leșie, și s'au luat jos săcuiețiu cu cenușie, de nou se tóră apă ferbtă clocotită peste cămeși și acesta se numesce „incrop”, dicând: am tornat incropul pe cămeși, séu am incropit cămeșile. Vasele de beuturi se incropesc cu apă ferbtă când au stătut mai lung timp deșertate, și face lipsa a le implé de nou cu beuturi (pe alocurea se dice că: opăresc vasele). Dicționarul de Buda din 1825, Dicționarul lui Polizu din 1857 și Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, București 1871 au numai tipul „incrop”, cele doué prime și „imbroc”, cu înțelesul de: apă stêmpêrată, căldută; aqua tepida lat.; eau tiède fr.; laues wasser germ., dar dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 375 spune in conglasuire cu graiul bănățenesc, cumcă cuvântul „uncrop” înseamnă și apă ferbinte, clocotitoare. Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, are și simplul „crop” ilustrat cu mai multe esemple. „Crop” se aude și la noi in Bănat la coloniile din România aședate in Oravița etc.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 375 combină cuvântul „uncrop”, „incrop”, „uncropi” și „incropi” cu „strop” și „stropesc”, făcându-le de una și aceeași rădăcină, spre a nascoti o etimologie slavă. Tendința dlui este evidentă, din motive, cumcă etimologiile slave provocate de dlui au și semnificațiunea de „strop” și „stropi”. Dl Cihac după ce a făcut estmod o incurcătură între „uncrop” și „strop”

* Alesandru Humboldt Ansichten der Natur 3 Auflage II Bd p. 118.

derivăză cuvântul din elemente slave, dela paleoslov. „kropiti“ : aspergere lat.; asperger fr., besprengen germ., „kropa“ : gutta lat.; goutte fr.; tropfen germ.; „ukropiti“ : aspergere lat., și „ukrop“ cu înțelesul de : aqua feroida lat.; eau bouillante fr.; siedwasser germ.; dela rusescul „kropilo“ : aspersoir fr., weihwedel germ.; dela polac. „kropidlo“ : aspersoir fr., weihwedel germ., „kropic“, „skropic“, „ukropic“ : degoutter, mouiller, arroser fr.; tropfen, eintauchen, begiessen germ.; „ukrop“ : eau bouillante fr., siedwasser germ.; dela neoslov. croat. „kropiti“, „skropiti“, „ukropiti“, „kropilo“ : aspersoir fr., weihwedel germ.; „krop“ : eau bouillante fr., siedwasser germ. Din aceste etimologii slave deducem, cumcă „ukropiti“ : aspergere lat., și „ukrop“ (krop) : aqua feroida lat., trebuie să fie de doue rădăcini diferite. La „ukrop“ și „krop“ lipsesce rădăcina și derivațiunile in limbele slave. In limba paleoslovenică „ukrop“ socotind de după mărginitele isvóre in cari vine inainte, trebuie să credem, cumcă acest cuvânt este introdus din limba română prin scriitori români, cari au scris și cultivat limba veche slovenescă. Cu privință apoi cumcă „krop“ și „ukrop“ cu înțelesul de : aqua feroida lat., lipsesce in limba boemică și rusescă, deci trebuie să presupunem, cumcă cuvântul nu este original in limbele slave.

Noi ținem cumcă cuvântul este de eclatantă etimologie romană. Mai inainte de toate trebuie să intonăm aci, cumcă cuvântul, după cum vedurăm mai sus, sună in limba românescă „incrop“ și „imbroc“, va să ăică s'a efetuit metatesa strămutării imprumutate a lui „b“ cu „c“, trecând apoi și „b“ in „p“, deorece „imbroc“ este forma originală. Astfel aflăm in Monti : Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 112 „imbrugă“ : dare a legumi una prima cottura nell' aqua bollente ital., adecă : a da legumelor o primă ferbtură in apă clocotitoare. Tot Monti : Vocabolario dei dialetti di Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 51 aflăm „imbrugă“ pentru : bislesare, dar e un bollore ad ortaglio nell' aqua ital., adecă : a lăsa să fərbă, a dá un clocot in legumi in apă. Monti locul aci citat spune, cumcă in dialectul piemontes sună cuvântul „broè“ (pentru „brogè“ séu „brové“), in cel brescian „broà“, in cel padovan „broare“ și in cel sanes „imbrogliore“. Este evident, cumcă cuvântul „imbrugă“ este compus din prepușețiunea „im“ (in) și din „brugă“. Apoi judecând de după formula „im-brogliore“ a dialectului sanes, se vede cumcă cuvântul este format din „bollire“ (a ferbe cu clocot; sieden germ.), „bogliore“, prin metatesa lui „r“ apoi „brogli“, „broga“ etc. Dar căutând aflăm și altă etimologie la rădăcina „brugă“. In Biondelli : Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 61 aflăm „brovă“, „brovar“, „broar“ și „sbrojă“ pentru : sbogliare, scottare ital., adecă pentru : a inferbentă, a opări. In Rosa : Dialetti di Bergamo e Brescia pag. 13 stă „broà“ (contras din brogà) pentru : far bollire ital., adecă : a face să fərbă cu clocot. Drept aceste este documentat, cumcă „imbrogă“ este compus din prepușețiunea „im“ (in) și din „brogă“, care din urmă are și forma „brovă“ strămutând pe „g“ in „v“ și însemnă : ferbere cu clocot. De aci ne putem splică apoi cum vine de cuvântul se află in limba română și necompus cu prepușețiunea „in“, rostindu-se numai „crop“ (broc). In compusețiunea „incrop“ și „uncrop“ este „u“ spuriu, ca in „inflă“ și „unflă“, „inplé“ și „unplé“ etc.

Dar etimologia cuvântului pôte derivă și dela „colobia“ al dialectelor italianesci, care este „collubium“ și „colluvium“ lat., și care după Pliniu cel vechiu însemnă „lavatura“, adecă : spălătură, fiind că din „colobia“ prin elidarea lui „o“ din rădăcina și trecerea lui „l“ in „r“ se formeză „crob“, care este „crop“. Vedi Rosa : Documenti storici, Bergamo 1850 pag. 15 sub „colobia“.

De după aceste rezultate trebuie să judecăm a fi cuvântul „crop“, „incrop“ și „uncrop“ de origină veche din limba romană rustică.

(Va urmă.)

Simeon Manguia.

Doine din Ardeal.

— Din părțile Solnoc-Dobăca. —

I.

runđuliță rosmarin,
Tôte trec și ără vin;
Numai badea ș-al meu bine
Dusu-s'a și nu mai vine.

II.

Arđă-te focul urit,
Rea bôlă ești pe pământ!
Că nimica nu te dore.
Dar te topesci pe picior.

III.

Săraci ochi nevinovați,
Someș de lacrimi versați;
Voi sunteți fără dreptate,
Că iubiți un dor departe.

IV.

Nici pot să me odihnesc,
Tôtă nóptea me isbesc;
Dorurile din cincisate
Tôte-s la mine in spate.

V.

Câte flori sunt prin poene
Și prin codri buruiene,
Nu pot să me lecuiescă,
Nici chiar să me liniscescă.

VI.

Nóptea când din ceru scobóra,
La bădița doru-mi sbóra;
Điua vine, nóptea trece,
Dorul meu cu el petrece.

VII.

Vină bade, iute vină,
Dorul meu de mi-l alină;
Căci amar me chinuesce,
Tineréța-mi vesteșcesce.

VIII.

Floriceă din grădină,
Badea dorul nu-mi alină;
Floriceă din ogóra,
Dorul badei me omóra.

IX.

Fire-ai bade blăstemat,
M'ai iubit și m'ai lăsat;
M'ai iubit ca p'o copilă,
M'ai lăsat ca p'o străină!

S A L O N.

Amintiri de călătorie.*

III.

(Pe drum.)

În totdeauna cu amintirile, și dorurile de odinioară se readeșteptă 'n noi. Atunci ne place să retrăim cu ele, reîmbătându-ne de plăcerile trecute, dând cu totul uitării lumea care ne 'ncongiără. Astfel dorurile de mult amorțite se reapinseră 'n mine, atinse de adierea amintirilor ce spulberă cenușa timpului sub care zac acoperite. Și acum atât eram de absorbit în trecut, cât nimic nu me mai putea smulge dela el: nici convorbirile sgomotoase ale călătorilor din vagon, nici urutul monoton al roților frecându-se pe șine, nici respirarea greoie a locomotivei care mai aruncă din când în când în aer câte-un șuier ascuțit.

Er când în caseta în care păstrăm rosele vesele și frunzele îngălbenite ale trecutului nostru, găsim și câteva rânduri în cari ne-am revărsat sufletul, nu ne putem opri d'a le recita.

În caietul meu de corespondență găsesse, în legătură cu cele descrise în capitolul precedent, acest pasagiu la ziua de 3/15 iunie 1881:

„Imi scrii că ai absentat câteva zile din I. De sigur vr'o partidă de plăcere. O! nu-ți poți inchipui cât fericise p'acei cari, liberi ca o paserică, pot sbura ori unde ved un colț de cer albastru. Dar și cât i pismulesc!—căci asta me face să privesc cu 'nfiore tristă viață ce sânt osândit să duc. Dăcă răbdarea nu te va fi părăsit mai 'nainte d'a ajunge cu citirea la fața 107 din cartea mea de stihuri, pagină scrisă cu condeiul muiat în sângele din rana adâncă a sufletului meu, atunci cunoscî traiul despre care vreau să-ți vorbesc. Așă că-i demn de epoca de piatră? E însă alt-ceva de făcut? Pentru că, după cum esclămă nenorocitul Hamlet, sânt multe lucruri în cer și pe pământ pe cari filosofia nu pôte să le pricepă, omul nu pôte și el să facă alt-ceva de cât să-și plece capul și să urmeze calea, mai adese ori o tristă cale, ce-i este 'nsemnată. O! cât me simț de fericit când, înfățișându-mi-se câteva ore libere, pot să le petrec în vr'o excursiune ore-care! Așă ieri, fiind sərbătore, am profitat de aceea că o societate, de aproape patru sute de persoane, mergea să petrecă într'o dăbravă din apropierea Bucureștilor, cale de douăzeci de minute cu trenul, și am părăsit pentru o și sgomotoasa noastră capitală cu blocul pentru desemn într'o mână și cu poemele lui Osian într'alta.

La gară, pentru că noi aveam un tren special, a trebuit să acceptăm plecarea celui de Moldova. O! cum îl urmau ochii mei și cum gândirea-mi străbătea, 'nainte lui, deluri și văi, sate și orașe, până când se opriă într'unul care făcea să-mi vină 'n gând aceste versuri:

La I . . .

De ești frumos, de ești slăvit,
Oraș de lifte cutropit,
E numai pentru că un ânger
La tine s'a oprit în sbor.
Deci farmecul cel răpitor
Ce călătorul altă 'n tine,

* Vezi nr. 39.

E farmecul privirii ei,
Ce 'n nópcea ta dá vîi schinței.
O! cât ești de fericit,
Că chip de ânger mult iubit
Cu drag în sinu-ți se resfață!
Să fii acolo, ce n'aș da?
Ca buza-i caldă fruntea mea
Cu duioșie s'o desmierde,
Cum rađe vîi de sóre vin
S'alinte-al mării negru sin.

„Er séra când, revenind în oraș, a sosit și trenul din Moldova cea frumoasă unde viața, după spusa poetului, e dulce și voioasă, o! câte întrebări inima mea nu-i adresă?! . . .“

*

Un șuierat puternic resună. Trecusem Ciocănescii făr' a ne opri și sosiam la Ghergani. Mai multe căruțe, trăsuri și un postalion cu patru cai, așteptau pe călătorii pentru Têrgovisci, séu pe cuconii, pe stăpânii, moșierii dimpregiur. Satul se vede 'n apropiere. P'aci e drumul cel mai de-a drept dela București la vechia capitală a țerii, căci șoseua națională, care dela Tărtășeci urmează spre Vest, ocolesce prin Titu și Găiesci. De-aci se făceau și cursele oficiale cu diligență, acum câțiva ani, când podurile de pe părăiele ce taie drumul dela Titu la Têrgovisci, erau luate de torente. De-aci am luat și eu, în vremea-aceea, un loc în cutia puțin comodă care făcea acest serviciu, spre a ajunge la Têrgovisci, unde mergeam pentru întăia oră, la 5 césuri séra și a-mi relua drumul înapoi a doua zi, la 11 dimineață.

În apropiere de Boteni, trecurăm făr' a ne opri de veste Dimbovița care aci alérgă liberă pe o albă nisiposă prinsă între două maluri verzi, tot turbure, dar mai puțin murdară de cum curge prin capitala regatului român.

Mai 'nainte d'a sosi la Titu, unde trenul dela Ver-ciorova ne aseptă, cătai să deosebesc hanul dela Sălcuța, durat în colțul format de șoseua națională și de cea care duce dela Sălcuța la stația calei ferate. I zării acoperișul de fer roșu pitit prin crengile stufoase a nese arbori uriași. Aci m'adăpostii într'o nópce din 1876. Venisem cu trenul dela Găiesci, unde petrecusem în ajun și unde avusesem ocaziunea să-mi revéd o vechie prietină. A doua zi trebuia să plec Corbiu-mari pe Neajlov, unde datoría me chiamă. Eram singurul călător și deci, stăpân pe totă casa. Mi-alesei o 'ncăpere spațioasă, bine îngrițită dar slab mobilată, de și se găsiu aci două paturi. Mi-aprinsei luminarea; strălucirea lunei însă inundându-mi camera prin 'naltele ferestre, eclipsiă lumina stearinei. O stinsei și m'aședai pe gânduri la ferestă. Esistă în lucirea lunei o taină neînțeleasă, o atragere neinvinsă, care-ți cuprinde inima. Simțiam nevoia de a me scaldă în plin aer în valurile argintose ale acestei dulci lumini și eșii afară. Străbătui șoseua prăfuită până în capătul satului. Totul dormiă: tăcerea eră pretulindeni; numai din când în când se mai audia lătratul vr'unui căne aproape d'a adormi și el în gluga de coceni, ori în copita de fân, unde și-a săpat culcușul. Me 'ntorsei la han. Aci, în fața-i, dincolo, în marginea șanțului șoselei, eră prăvălit un trunchiu năprasnic care, împreună cu un puț cu furcă și un nuc secular, formă planul tabloului odihnind p'un fond de creng ce-ascundea vederii satul Odobescilor. Ședui pe trunchiu și sub impresiunea amintirilor de ajun, în fața singurătății mele de present, scrisi aceste strofe:

Amintire din G . . .

Luna plină, 'ncongiurată
D'un cortegiu strălucitor,

Sus, pe bolta zafirată,
Rătăciă plubind cu dor.

Valuri limpezi, argintóse,
Peste lume revórsá
Și moi rațe luminóse
Ochiul ei spre noi lăsá.

Ér a bórelor suflare
Recoriá al nopții sin,
Pe când noi cu desfátare
Ascultam al ei suspin.

Se ducea pėriu 'n vale:
Unda lui d'argint șopliá,
Ér cu frémátele sale
Frunga 'n crėnguri ne rápiá.

Sânt moment!... și cum au óre,
Când atunci ne-am revėđut
După ani, ce lung sub sóre
Plini de doruri au trecut?

Dar ori-care fericire
N'are vițěță pe páumėnt:
Ieri rápit d'a ta iubire,
Ađi rápit d'al sórței vėnt!

*

La stația Titu, unde trenul se opri un minut, vėdurăm noua linie feratá care peste câteva đile ne va duce intr'un suflet la Tėrgovisci. Ea se desface aci, descriind un arc spre Nord, pe marginea de rėsărit a pádurii Costescilor. In apropiare pėriul Șuța se strecurá a lene prin zăvoitul ce ne-ascunde ochilor orașelul Titu. Abiá putui deosebi turnul unei bisericuțe care-și 'náltá cupola-i cu vėrfurile arborilor.

La Costesci tăiám din nou șoséua naționalá de care ne despărțisem in pădurea Flámėndenilor. De-aci ea 'naintéză spre Gaiesci, prin Mătásar. De aci și terenul incepe a se accidentá pe nesimțite. O cóstá ușorá se 'ntinde spre N V. in susul pėriului Rėstóca prin Odaia Turcului până la Dragodana, ocolesce Gaiescii și transformându-se in dóluri mari, transformându-se in podgorii, merg până la Pitesci d'a lungul drumului care mai sus de Bătulesci se 'ntinde pe pólele lor inverđite.

Dar étá Găiescii! Vechile case boieresci aședate pe beciuri, cu largi privdóre și cerdacuri, sub cari se vede garliciuul pivniței, apar și dispar in mijlocul grădinelor, printre nucii și plopii uriași. Aci a fost vechia capitalá a județului Vlașca, până la anul 1830 când s'a strămutat la Giurgiu care, prin tratatul dela Adrianopol, incheiat in septembrie 1829, ni s'a restituit de Turci impreună cu tóte fortărețele și domeniile de pe stंगा Dunării. Astăđi, puținele case ce se 'nșiruiesc pe cele doue șosele ce străbat orașul, nu ne pot dá de cât o pré sėracá ideie despre trecutul lui!

Căutai zadarnic printre pomii sė zăresc casa albă, cu doue rėnduri, acoperitá cu șindrilă, in care intr'ó đí petrecusem câteva momente plăcute, a căror urmă sânt numai strofele de mai sus și câteva șuvițe de pėr d'aurit impletite pe-o fundá roșie de mėtase. Veđui numai un stėg tricolor fállfáind in roia vėntului d'asupra unei zidiri märețe. Érá localul institutului „Lumina“, fundat aci in 1882 de neobositul preot al cultului luminei D. R. Cordescu, invėtătorul meu primar. I trimisei o gândire de recunoștință și-mi făgăduii ca la întórcere sė-l cercetez.

Trenul nu oprise încă, și nesce țipete sfășietóre ne făcurá pe toți sė eșim pe galerie ori sė ne rápedim la

ferestre. Ele eșiau din mijlocul unui pile de ómeni grá-mėdiți aci in marginea peronului gărei, lângá șine. Érá o femeie care-și jeluiá omul sdrobotit de rótele trenului de Verciorova pe care-l întâlnisem la Titu. Un braț de crėngi și frunđe ascundea ochilor celor curiosi gróza privelisei unui cadavru ciopártit. Nenorocitul érá din Gaiesci și venise la gará spre-a inșopti pe un prieten care plecá. Ținėnd sė fie impreună pán' la ultimul moment, se urcase in vagon. Dar locomotiva șuierá și, mai 'nainte ca el sė aibă timp sė éșá, trenul se puse in mișcare. Atunci, sėrman nesocotit, sári jos, dar inapoi in loc de-a se rápedi 'nainte. Astfel, amėfind, cắđu in-tre róte și ele, tăríte de forța aburului, trecurá peste dėnsul, sdrobotindu-l in fărmi.

*

De aci peisagiul devine din ce in ce mai pitoresc. In stंगा se intinde lunca Argeșului, riul nebun, de care ne tot apropiám până la Bălătésca; in drėpta șirul de dóluri verđi cari, după ce fac ocolul Găiescilor, pe la Gura Cobiei, ating șoséua la valea Potopului, urmând neinterupti pán' la Călugărița unde se desface din nou de valea Babei. D'acum 'nainte ochiul călătorului se desfatá privind: deoparte undele blonde ale Argeșului, cari se rostogolesc pe larga albie de nisip formând mii de ostróve și mii de cotituri; zăvoiele vesele de plopi și anini ce ni-l ascund de multe ori vederii; satele ce-i populéză țėrmii. Ér de alta, lanțul de podgorii cari lungese șoséua pán' la valea Popei, d'asupra Pitescilor, ne-desfăcėndu-se de cât pentru a lăsá Cărcinovul și numeroșele torente ale căror nume nimeni nu le ține minte, sė se arunce in brațele Argeșului; casele pitite pe sub muchi sėu printre pomii; satele poetice aședate 'n vale pe cari șoséua albá de colb, le 'nșirá ca un fir de salbá.

A. C. Șor.

Far vechiu și far nou.

— Veđi ilustraținea de pe pagina 495. —

Intre cele multe și periculóse stanci, câte se allá la malurile Englıterei, de bună sémá cea mai infricoșată este cea dela Eddystome.

Hery Winstanly încă la 1700 a clădit acolo un far, care insė nu mult timp a putut sė dea pept cu valurile mării. Apoi s'a făcut altul, dar și acela s'a prepădit in curėnd. In urmă la 1759 John Smeating a redicat un nou far, de pėtrá, care și astăđi servește călătorilor, conducėndu-i la limanul dorit.

Dar valurile intr'átata l'au subminat, încát in tot momentul se póte aștepta eutropirea lui. Deci acuma societatea Trinity House clădesce un far nou.

Ilustraținea nóstrá infățizeză farul vechiu și clădirea farului nou, care numai cu mare greutate se póte executá.

I. H.

Literatura și arte.

DI S. Fl. Mărian, membru al Academiei române, unul dintre colaborarii nóstri, a imbogățit literatura română cu o lucrare forte pretiósă. Acesta este: „Ornitologia poporană română“ in doue tomuri mari, care a apărut de curėnd la Cernăuți in tipografia lui R. Eckhardt. In acesta lucrare diligintele autor a adunat numirile de paseri ce le-a găsit până acuma la popor, precum și legendele, datinile, credințele și cantecele ce le are poporul despre paseri. Va sė đică, scrierea aceste ofere un material bogat pentru toți cei ce se ocupă de studii populare române. De aceea vom reveni și noi cu plăcere. De ocamdată tragem atenținea publicului nostru cult asupra acestei lucrări. Ea se allá de

vândare la autorul, carele e catechet la gimnasiul superior gr. or. in Sucéva. Prețul unui tom de câte 438 și 423 pagine e 2 fl., pentru România 5 franci. Dela vinderea acestui op atărnă tipărirea celorlalte, cari sânt gata numai ca să se pună sub tipariu.

✕ „**Féta dela Cozia**“, dramă in 4 acte și in versuri, de colaboratorul nostru dl Iuliu I. Roșca, și premiată cu o mie de lei de către comitetul teatrului Național din Bucuresci, s'a jucat pentru prima-ora in acel teatru sâmbăta trecută, cu care ocaziune totodată s'a deschis stagiunea de érnă. In curând vom publica o dare de sémă scrisă de unul dintre colaboratorii nostri dela Bucuresci, pân'atunci anticipăm aceste șire datorite unui amic: „Sala eră plină. Parterele și logele de rangul III cu bencurele pline. La rangul II au fost câteva neocupate. Dela 7 ore nu se mai găsiu bilete pentru cele dintéiu locuri. Succesul a fost pré frumos. Autorul a fost chemat după actul I și IV, când i s'a oferit un buchet gingaș din partea câtorva amici“. Acesta piesă se va publica in foia noastră.

✕ **Edițiunile Academiei române.** V. Babeș: Noțite biografice asupra vieții și activității decedatului Andreiu Mocioni, membru al Academiei române, 60 bani; N. Teclu: Noțiuni generale despre industria pigmentelor de depins, 50 bani; N. Ionescu: Despre uciderea lui Mihaiu Vodă vitezul și despre crușimile lui Vlad Dracul, Două documinte noué istorice cetite in Academie, 50 bani; S. Haret: Considerațiuni relative la studiul experimental al mișcării apei in canale descoperite și la Constituțiunea intimă a fluidelor, 40 bani; Gr. Stefanescu: Considerațiuni geologice asupra albiei Dimboviței și Meteoritul dela Moci in Transilvania, 40 bani; V. Maniu: Români in literatura străină — studii istorice-critice și etnologice, 2 lei.

✕ **Insciințare.** Domni cari au prenumerat și cei cari dorésc a prenumera „Micul Abecedariu“ sânt avisați, că tipo-litografarea manualului și a tabelor de părete va fi gata la finea lui novembre a. c.; ér abonaminte se primésc tot cu condițiunile de mai nainte adecă: 1 esemplariu „Micul Abecedariu“ (18 tabele de părete) pentru școlă cu 3 fl. 60 cr.; 10 esemplare „Micul Abecedariu“ manual pentru școlari 2 fl. (mai puțin de 10 esemplare din manual, nu se pot comendă). Lipova la 1/13 oct. 1883. Ioan Tuduceșcu.

✕ **Dl dr. I. Felix** a ținut in espozițiunea igienică din Berlin, la 22 septembrie a. c., o dare de sémă despre starea sanitară a României. Acesta conferință, ținută in limba germână, a apărut acuma in o broșură editată de dr. Paul Boerner, in Berlin și pörtă titlul: „Die sanitären Zustände Rumäniens“. Intr'ênsa autorul face un raport interesant și instructiv relativ la tema sa și constatéză, că poporațiunea din România cresce pe an cu 7-3 după 1000 de suflete. Jidovii se sporesc mai mult, muhamedanii din Dobrogea mai puțin.

✕ **Operetă română.** Dni Iacob Negruzzi și I. L. Caragiale au compus un libretto de operă comică in trei acte și cinci tablouri cu titlul „Hatmanul Baltag“, după o novelă a dlui N. Gane. Musica la acest text a compus-o dl E. Caudella. Totul este gata, chiar și orchestrea va fi sfirșită peste o săptămână séu doué. „Curierul Balasan“ este informat, că subiectul piesei este cu totul deosebit de cele ce s'au compus pân' acum. Persónele sânt din evul mediu și din clasele superióre, așa in cât lumea țărănescă română, de care autorii noștrii au început a cam abúsă dela o vreme, este cu totul lăsată la o parte. Musica pare a fi foarte veselă și melodiosă.

✕ **CăliNDARUL lui Păcala.** Acesta va fi titlul căliNDARULUI umoristic, care va apăre pentru anul viitor 1884 in editura „Familiei“ in Oradea-mare. CăliNDARUL acesta va fi o continuare a celui apărut pentru anul curent cu

numirea „Catastihul Dracului“, dar va avé un format mai mare, și va cuprinde și tégurile, precum și scara de timbre. Tecstul va fi intercalat de vr'o 30 de ilustrațiuni umoristice. Prețul remâne tot acelaș, 40 cr.; după 10 esemplare sé dá al 11-le ca rabat. Doritorii de a-l avé sé se adreseze la administrațiunea foii noastre, căci căliNDARUL se află deja sub tipariu.

✕ **Esopozițiune artistică in Iasi.** Sâmbăta s'a deschis la Iasi esopozițiunea artiștilor in vieță, despre care sperăm a publica cât mai curând o dare de sémă.

✕ **Dl Sava N. Șoimescu** a pus sub presă la Bucuresci următoarele produțiuni politice și literare: „Cestiunea Orientului și politica României“; „Poesii lirice“; „Cucóna Marghióla séu grandomania“, comedie originală in 3 acte; „Logodiți și păcăliți“, comedie originală in 2 acte.

✕ **Hora Dobrogei,** poesia de Alecsandri, musica de Obedenar, dedicată reginei României, a apărut la Bucuresci. Fórté frumoasă horă, purtând caracterul cel mai pronunțiat al adevăratei musici românesci. Unde se află de vândare?

✕ **Reviste franceze.** Doué noi reviste au apărut dílele acestea la Paris: „la Libre Revue“ și „la Revue des raçes latines“, al cărei prim numer conține articole scrise de regina Elisabeta a României, de dl V. Alecsandri, de dl de Santa-Anna Neri, scriitor brasilian, și de dl Aubanel, poet provençal.

✕ **Cărți noué,** apărute la Bucuresci in săptămâna trecută: „Codicele comunale complete“, coordonate și anotate de Dimitrie D. Păltinean; „Nomenclatura cătunelor și comunelor din România“, de Stefan Chirișescu, acesta lucrare este aședată după ordinea alfabetică, cu indicare de arondismentele poștale la care aparțin. — „Albumul Bucuresci-Ischia“, care se vinde in ajutorul victimelor dela Ischia; — „Chibrituri românesci“, comedie poporară intr'un act de V. Alecsandrescu.

✕ **Revistă nouă.** La Tulcea a apărut: „Revista corpului didactic rural al Județului Tulcea“. Apare de doué ori pe lună.

C e n o u ?

✕ **Sciri personale.** Dl V. Alecsandri, la mésa dată de regele Carol I cu ocaziunea inaugurării Castelului Peleş, a început toastul seu cu următoarele versuri:

Câte cărămiđi și grindi,
Afâte măriri și izbândi!
Cât nisip in aste clădiri,
Atâte fericiri și străluciri.

— **Dl G. Ventura** a început joi in 6/18 octombrie la conservatoriul din Bucuresci cursuri gratuite de istoria musicei. — **Dl dr. Istrati,** profesor de chimie la facultatea de medicină a universității din Bucuresci, rentors dela Paris, unde face studii, a dat sub tipariu o lucrare a dsale privitoare la reformele necesarii in facultatea din care face parte. — **Dl Alesandru Xenopol** a deschis luni un curs de istoria Românilor la facultatea de litere a universității din Iasi. — **Dni Ventura și C. Butculescu** vor ținé conferințe in pavilionul preseii la esopozițiunea cooperatoriilor in Bucuresci. — **Dl dr. George Vuia,** medic in Arad și colaborator al nostru, a făcut éráș o operațiune norocósă; fericitul pacient a fost Iofa Avram plugariu și epitrop in Alois in Bănat, care de doi ani a suferit de rac. Dl Vuia face in toți anii studii serióse prin străinătate, și — precum vedem și din casul acesta — uséză de ele cu rar noroc.

✕ **Hymen.** **Dl Vasiliu Stefanica,** profesor la gimnasiul din Beiuș, dílele trecute s'a fidanțat cu dșóra Eufemia Duma, profesóre la școlă de fete a statului in Beiuș. — **Dl Eugeniu Venter,** teolog absolut al diecesei oradane, s'a logodit cu dșóra Elena Lazar, fiica dlui Ioan Lazar, paroc in Nir-Adoni, comitatul Sabolci.

Festivitățile din Seghedin au produs un șir de manifestațiuni dinastice. La cuvintele de felicitare ale mitropoliților români, Maj. Sa a răspuns, exprimându-și dorința, ca românii să adereze, nu numai la religie și naționalitatea lor, ci totodată să-și iubească patria, statul unguresc. În cele trei zile Maj. Sa a dat trei mese; dintre prelații români în ziua primă a fost invitat mitropolitul Vancea și episcopul Szabó, în a doua mitropolitul Miron Roman, în a treia episcopii Pavel, Mețian și Mihali, împreună cu canonicul gherian Dimitrie Coroian. Mai notăm, că mitropolitul din Sibiu și-a încheiat cuvântarea ungurescă cu următoarele cuvinte românești: »M. Sa cesareă și regio-apostolică, augustul nostru monarc, vivat! să trăiască! vivat!«

Academia Română a ținut vineri la 7/19 octombrie ședință. S'a ascultat memoriul dlui N. Ionescu despre observațiunile dsale asupra secțiunii pedagogice din expozițiunea din Zürich și un alt memoriu al dlui Em. Bacaloga asupra expozițiunii de electricitate din Viena. Biblioteca Academiei a primit zilele aceste dela „British Museum“ din Londra o alésă colecțiune de cărți științifice foarte frumos legate.

Reuniunea femeilor române din Sibiu, înființată abia înainte cu trei ani, a și început să realizeze scopul ce și-l'a fixat: înființarea unei școle române de fete. Aflăm cu bucurie, că numita reuniune la 1 noiembrie st. n. va deschide în Sibiu școala sa elementară de fete cu patru clase, făcând îngrijire de cele mai bune puteri didactice. Între altele, din Bucuresci dela „Asilul Elena Dămăraș“ s'a angajat dșora Eleonora Tănăsescu, care a și sosit la Sibiu spre a-și ocupa postul. Părinții cari doresc a-și trimite fetițele la această școală, au să se adreseze la dna Maria Cosma, zelosă presidentă a numitei reuniuni brave.

Societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta, în înțelesul dispozițiunilor cuprinse în § 23 al statutelor sale, în ședința sa ținută la 23 septembrie a. c. st. n. s'a constituit în următorul mod: Președinte Georgiu Szerb, deputat dietal, ér după refuzarea acestuia, în ședința dela 30 septembrie a. c. dl dr. Georgiu Crenicean, medic; vice-președinte Valeriu Olariu, medicinist în anul al IV; secretari Gerasim Szerb, student jurist în cursul al IV; notari Alesandru Millian student de filosofie și Nicolau Moț medicinist în anul I; bibliotecar Pachomiu Avramescu, student jurist în anul al IV; cassariu Emiliu Buttyan, student jurist în anul al IV; controlor Romulus Marcu, medicinist în anul al II; ér în comisiunea literară s'au ales Gerasim Szerb stud. jur., Valeriu Olariu, medicinist, Alecsiu Manguica, stud. jur. în cursul al III, Alesandru Millian, stud. de filos. și Paul Rozvan, tehnic în an. al IV.

Societatea de lectură a junimei române dela archigimnasiul rom. cat. din Cluș s'a constituit în 22 sept. st. n. pe anul scolastic 1883/4 în modul următor: președinte s'a ales Ioan R. Cherecheș stud. de clasa VIII, notar Aureliu Pop stud. de cl. VII, secretar Vas. Vutca stud. de cl. VIII, cassar Gavril Buzurca stud. de clasa VI, bibliotecar Gavril Hango stud. de cl. VII, vice-bibliotecar Ioan Suci stud. de cl. VI, controlor Elia Șerban stud. de cl. VII, redactori la foia beletristică a Societății „Speranța“ Gavril Carșiai stud. de cl. VIII, George Popescu stud. de cl. VII și Valeriu Abui stud. de cl. VI, membrii de încredere Victor Ancén și Vasiliu Budai, ambii stud. de cl. V.

Necrolog. *Elisabeta Domide n. Salvan*, consórta dlui Gerasim Domide preot gr. c. în Rodna veche, a încetat din viață la 4 octombrie etate de 19 ani, lă-

sând în doliu pruncii Leonida și Elena, pe mamă-sa Maria Salvan n. Bui, pe soru-sa Luisa măritată Issip, pe socrii Grigorie și Matrona Domide, pe cumnații Ioan Issip jude administrativ în Rodna veche, Andreiu Vlăsîn preot, Samson Domide, Iosif Domide și Flórea Bureca n. Domide, pe verii George Salvan c. r. supralototent și Leontina Dragan și pe afini Florian Domide c. r. căpitan și Ioan Dragan învățător dirigent.

?

Nici o ființă nu-mi este tată;
Trăiesc, și 'n lume vecinic voi fi;
Ca universul nemăsurată
Sunt... De vrei, lesne me poți ghici.
Imi place noptea 'n melancolie;
Dușmani în lume am sute — mii,
Numai în dulcea sburdălnicie
De nebnateci și dragi copii.
Sunt favorita bardului care
Sufletul și-are 'n visuri perdut:
O vorbă numai, ființa-mi móre...
O vorbă numai... ș-am dispărut!

Dan Dry.

Terminul de deslegare e 31 octombrie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghicitei de șac din nr. 34:

Priveste Atotpotinte! din patria-ți cerescă,
Spre bieta Românie, spre vechiul ei popor;
Întinde-ți drépta sântă, și fă ca să renască
Din lunga-i agonie, spre-un mândru viitor!

Deslegare bună ni-au sosit dela dómnele și domnișorele: Emilia Pop n. Marcus, Emilia L. Bistrițean, Aurelia Pop, Sidonia Major, Veturia Lazar Purcărețian, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Virginia German, Adela Cartescu, Iosefina Popescu, Amalia Crișan, Ana Pop.

Premiul s'a dobândit prin dșora Veturia Lazar Purcărețian în Sanislou.

Călinđarul săptămânei.

ȶiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminecă	9 21	Ap. Iacov Alfeu.	6 24	5 4	
Luni	10 22	Sf. Evlampie.	6 25	5 5	
Martți	11 23	Apost. Filip.	6 27	5 3	
Mercuri	12 24	Ap. Prov. Tarah.	6 28	5 1	
Joi	13 25	Mart. Carp.	6 29	5 59	
Vineri	14 26	(†) Cuv. Paraschiva.	6 30	5 59	
Sâmbetă	15 27	Mart. Lukian.	6 32	5 58	

☞ Dni a căror abonamente expiră cu nrl 39 când se încheiă treiluniul jul.—sept. sânt rugați să binevoiescă a-și rennoi de timpuriu abonamentele, căci a conto nu putem trimite foia nimenuia. De aceea și cei ce nu ș-au refuit încă prețul de abonament, să pot-tescă a-și achită datoriile.

Cei ce nu mai vor să fie abonați, sânt rugați a ne innapoiă nrl acesta, ca să-i ștergem din registrul abonanților.

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.